

Våld mot barn

En analys av hur man kan förstå våld mot barn i konflikten i
Darfur

Abstract

I etniska konflikter utsätts ofta barn för våld. Våld mot civila, som främst inkluderar kvinnor och barn, kan diskuteras utifrån skapandet av "vi och dem" känslor. I dessa krig har gränsen mellan civil och militär suddats ut vilket leder till att hela "det andra" kollektivet upplevs som en fiende vilket åtföljs av att barn tillhörande etniska minoriteter blir mer utsatta.

Eftersom det saknas teorier om våld mot barn i konflikter har vi valt att utgå ifrån feministiska teorier som behandlar förståelsen för nationsbyggande. Med utgångspunkt i dessa försöker vi analysera hur man teoretiskt kan förstå det våld barn utsätts för i konflikten i Darfur. Denna diskussion är viktig då våld mot barn i konflikter tidigare inte varit föremål för vetenskaplig forskning. Det har heller inte förekommit någon egentlig problematisering av barn som grupp och aktör, varför denna uppsats främst syftar till att belysa och skapa en diskussion kring fenomenet.

Nyckelord: Barn, våld, etnicitet, konflikt, Darfur

Innehållsförteckning

1	Inledning	1
1.1	Problemformulering/Syfte	2
1.2	Frågeställning	2
1.3	Avgränsningar	2
1.4	Disposition.....	3
2	Metod.....	4
2.1	Fallstudiedesign	4
2.2	Val av fall	5
2.3	Materialdiskussion.....	5
3	Teoretiska utgångspunkter	7
4	Våld mot barn i konflikten i Darfur	8
4.1	Barn som grupp	8
4.1.1	Hur gruppen barn kan förstås som aktör	9
4.2	Etnicitet i Darfur	11
4.2.1	Indelningen i ”araber” och ”afrikaner”	11
4.2.2	Ökad polarisering av etnicitet.....	12
4.2.3	Det etniska säkerhetsdilemmat och skapandet av fiendebilder	13
4.2.4	Etnicitet och kopplingen till våld mot barn	15
4.3	En förståelse av våld mot barn i Darfur.....	15
4.3.1	”People as power”	16
4.3.2	”The Eugenicist discourse”	18
4.3.3	Förståelsen av kultur och våld mot barn.....	19
5	Avslutning.....	22
5.1	Konkludering.....	22
5.2	Resultatdiskussion	24
6	Referensförteckning.....	25

1 Inledning

Till skillnad från de klassiska mellanstatliga konflikterna är majoriteten av dagens pågående konflikter inomstatliga. Dessa konflikter har benämnts ”nya krig” och skiljer sig på en rad punkter jämfört med de ”gamla” mellanstatliga krigen (Kaldor 1999:9f). Till skillnad från förr utkämpas flertalet av dessa krig med referens till identitet och anspråk på politisk makt och inflytande görs med hänvisning till religiös, nationell eller etnisk tillhörighet (Aggestam 2004:13). Vikten av identitet för dessa konflikter är uppenbar då dödandet av en annan grupps medlemmar ofta sker med hänvisning till den etniska tillhörigheten (ibid.).

De nya krigen utmanar också principen om *jus in bello* vilket inbegriper att civilas immunitet försvagas (Höglund 2004:28). Den mer traditionella uppfattningen om krig, som enligt Anna T. Höglund har byggt på en dikotomi mellan privat/offentligt, kvinna/man, hem/front, civil/stridande, beskyddande/beskyddare, har därför utmanats (Aggestam 2004:184). Detta har i sin tur inte bara lett till att civila i högre grad drabbas, utan även till ett förändrat synsätt där fienden inkluderar hela befolkningen på den motsatta sidan. På grund av det förändrade synsättet har civila kommit att anses som legitima att attackera och våldföra sig på (Lindholm Schulz 2004:107).

I Afrika har det under flera årtionden förekommit konflikter där etniciteten har spelat en central roll. Denna typ av konflikter tenderar att leda till en spiral av ökat våld vilket blir grövre ju längre konflikten pågår (Gross Stein 2003:195). De som främst blir drabbade, när våldet mot civila trappas upp, är kvinnor och barn. Enligt organisationen Free the children dog fler än två miljoner barn under perioden 1986-1996, till följd av konflikter. Ytterligare sex miljoner barn blev allvarligt skadade och över en miljon blev föräldralösa. Idag finns det över tjugo miljoner barn som lever som flyktingar, antingen i andra stater eller som interntaly displaced persons (IDP's) (Rapport: Free the children).

Under konflikter utsätts också barn i stor utsträckning för våld. Vanligt förekommande är att barn utnyttjas antingen som arbetskraft eller som sexslavar (Häggström 2001:5ff). Uppmärksamheten kring barn i konflikter har växt sig allt större i takt med att barn i högre grad drabbas, men dessvärre saknas någon egentlig problematisering kring den kontext i vilken dåden utförs. Eftersom modern vetenskap ämnar förklara olika företeelser i termer av orsak och verkan, är vi av uppfattningen att våld som riktas mot barn i konflikter även kan förstås och problematiseras i dessa termer. Att se på det våld barn utsätts för under konflikter som oförklarligt och irrelevant och att inte försöka identifiera de diskurser i vilka barns specifika roller kan förstås är att inta en okritisk och förlegad position.

1.1 Problemformulering/Syfte

Som vi tidigare nämnt blir civilbefolkningen speciellt utsatt i inomstatliga konflikter då gränsen mellan vi/dem, civil/militär och hem/front har suddats ut. Detta har resulterat i att barn, som en del av civilbefolkningen, upplever och omringas av våld på ett helt nytt sätt än tidigare då dessa skiljelinjer var tydligare. Närheten till konflikten gör också att barn lätt kan utnyttjas som, till exempel, soldater eller sexslavar. Ytterligare en utveckling som iakttagits är att våld i allt större utsträckning direkt riktas mot barn (Häggström 2001:2ff).

Att involvera barn i konflikter är, enligt vår uppfattning, ett allvarligt överträdande av de mest grundläggande etiska kriterierna i krig. Enligt FN: s barnkonvention har barn rätt till liv, familj, utbildning och hälsa vilket även regleras i konventionen om de mänskliga rättigheterna (Konventionsammlung i mänskliga rättigheter och humanitär rätt 1997:280ff). Med tanke på att flera av dagens pågående konflikter har kommit att karaktäriseras av systematiskt våld som i vissa fall specifikt riktar sig mot barn anser vi att det är särskilt viktigt att uppmärksamma denna grupp och öka förståelsen för de atrociteter som begås.

I den litteratur vi funnit behandlas sällan barn som specifik grupp vilket förmodligen hänger samman med att lite forskning gjorts inom detta område. Detta har resulterat i att barn som grupp inte har uppmärksammats på samma sätt som andra utsatta grupper trots det faktum att majoriteten av de civila offren idag utgörs av just barn (Rapport: Free the Children). I nuläget utnyttjas ett stort antal barn världen över framförallt på grund av att de är lätta att kontrollera och manipulera. De organisationer som aktivt jobbar med barn lyfter framförallt fram och empiriskt beskriver hur barn utsätts för våld i konflikter. Detta är naturligtvis viktigt, men samtidigt anser vi att det även är angeläget att lyfta fram och försöka förstå detta våld teoretiskt. I och med detta har vi en ambition att genom ett empiriskt fall försöka skapa en förståelse för det våld barn utsätts för i identitetsbaserade konflikter.

1.2 Frågeställning

På grundval av detta har vi valt att ställa frågan:

Hur kan man förstå det våld barn utsätts för i konflikten i Darfur?

1.3 Avgränsningar

Området barn i konflikter är mycket omfattande varför vi har valt att göra vissa avgränsningar. Mycket av den forskning som har gjorts kring barn och konflikter

har fokuserat på de psykiska konsekvenser barn lider av då de blivit utsatta för våld. Eftersom vi vill koncentrera oss på att teoretiskt försöka behandla det fysiska våld barn utsätts för har vi valt att inte ta denna psykologiska dimension i beaktning. Konsekvenserna av fysiskt våld kommer därför endast att diskuteras utifrån de implikationer de kan få för nationen eller kollektivet.

Vidare kommer denna uppsats inte att problematisera fenomenet barnsoldat, utan endast beakta rekryteringen av barnsoldater som en form av fysiskt våld i likhet med andra typer av övergrepp såsom tortyr eller våldtäkt. Alltså kommer vi inte att ytterligare diskutera själva rekryteringen eller de förhållanden barnsoldater tvingas leva i.

1.4 Disposition

I den fortsatta framställningen kommer vi i kapitel två redogöra för våra metodologiska överväganden samt föra en kort diskussion kring vårt material och de upptäckter som vi gjort i samband med detta.

I kapitel tre beskriver vi våra teoretiska utgångspunkter ur vilka vi senare ämnar göra vår analys. Därefter följer, i kapitel fyra, vår analys vilken är indelad i tre avsnitt varav det första behandlar hur man kan definiera och förstå gruppen barn som aktör. Det andra avsnittet avhandlar hur etniciteten har använts som mobiliseringsgrund för att skapa motsättningar vilka har lett till våld mot civila. I det sista avsnittet i vår analys förs en diskussion kring hur våld mot barn kan förstås genom olika diskurser.

I avslutningen sammanfattar vi våra resultat och för en diskussion kring dessa.

2 Metod

I detta kapitel ämnar vi att först och främst redogöra för vår metod. Detta anser vi är en viktig del av forskningsprocessen då det har betydelse för att kravet på intersubjektivitet uppnås. Vi kommer även att försöka motivera vårt val av fall samt föra en diskussion kring materialet vi kommer att använda oss av.

2.1 Fallstudiedesign

Genom denna uppsats ämnar vi att försöka förstå de övergrepp och det våld som barn utsätts för i identitetsbaserade konflikter. Ambitionen är att genomföra en fallstudie liknande den typ Harry Eckstein kallar ”*discipline-configurative*”, vilket innebär att man genom att använda eller konsumera en teori försöker förklara eller förstå ett fenomen (Bexell 2005:11). I en sådan är det också viktigt att den teoretiska bas, ur vilket fallet tolkas, alltid är tydligt så att nya teorier kan genereras inom försummade områden (ibid.). På så sätt kan vår studie även bli teoriutvecklande då vi på sätt och vis försöker bidra med en ”ny” förståelse för fenomenet våld mot barn (Esaiasson et al 2003:41).

Det är dock viktigt att inse att möjliga upptäckter som kommer göras inte kan prövas på det material ur vilket de genererades, istället måste det omprövas på ett nytt empiriskt material (ibid.).

En annan aspekt som vi tagit i beaktning är att det i en bred komparativ studie är svårt att ta hänsyn till insikter som uppdagas sent i forskningsprocessen. Eftersom en komparativ studie innehåller fler än en analysenhet blir det mer komplicerat och tidskrävande att göra om mätningar i en sådan. Med tanke på att lite material finns att tillgå på området ”barn i konflikter” existerar möjligheten att vi sent i forskningsprocessen vill inkludera eller ta hänsyn till insikter som vi inte kunnat förutse från början. Eftersom en fallstudie tillåter en större analytisk öppenhet, vilket är en fördel i vår studie, anser vi att detta är en lämplig metod.

En negativ aspekt av att genomföra en fallstudie är att grunderna för att kunna generalisera resultaten blir mycket små (Esaiasson et al 2003:179). Men att göra detta är dock inte heller vår främsta ambition. Istället anser vi att en djupare förståelse för ett specifikt fall är nödvändigt för att kunna identifiera variabler som senare kan anses vara relevanta vid en eventuell komparativ studie.

Den inomvetenskapliga relevansen av vårt problem blir tydlig då vi anser att det finns en ”lucka” inom ramen för tidigare studier kring fenomenet våld mot barn i identitetsbaserade konflikter (Esaiasson et al 2003:29). I och med detta anser vi att det är viktigt att genom en teoretisk diskussion uppmärksamma detta,

främst för att förbereda inför kommande forskning och försöka bidra med viktiga variabler.

2.2 Val av fall

I väpnade konflikter drabbas alltid oskyldiga civila och mest utsatta är ofta barn. Våld som specifikt riktats mot barn har kommit att bli ett allt tydligare karaktärsdrag hos många av dagens konflikter. I Afrika har det sedan några årtionden tillbaka pågått ett antal inbördeskrig där civila och framförallt barn har drabbats i stor utsträckning. Dessa konflikter har ofta berott på konkurrens över resurser samtidigt som mobilisering har skett kring etnicitet och religion (Machel 2001:2).

Eftersom vi är intresserade av att försöka förstå våld mot barn i sådana konflikter har vi valt att använda Sudan, närmare bestämt regionen Darfur som empirisk grund för vår fallstudie. I Darfur pågår just nu en väpnad konflikt som rasat sedan början av 2003. Konflikten utspelar sig i huvudsak mellan Janjaweed, en regeringsstödd milis som består av främst olika arabiska folk, och de icke-araber som bor i regionen. (Wikipedia: Darfur Conflict). Sedan mitten av 2003 har majoriteten av Janjaweeds attacker riktats mot civila vars byar har plundrats och bränts ner (Human Rights Watch 2004). Även om konflikten i Darfur inte kan ses som utpräglad etnisk innehar den i dagsläget en tydlig etnisk dimension.

Som ett resultat av detta befinner sig idag över en miljon människor på flykt, varav hälften beräknas vara barn, antingen i Sudan eller i angränsande länder (Unicef 2004a). Eftersom det i huvudsak är civila som utsätts för våld har även övergrepp på barn varit vanligt förekommande. Främst rör det sig om barn som dödas, våldtas och kidnappas för att utnyttjas som slavar (Unicef 2004b).

Dessa brott mot de mänskliga rättigheterna har kommit att både lokalt och internationellt fått symbolisera denna konflikt, varför vi anser att den bör uppmärksammas. Vi vill dock påpeka att vårt huvudsakliga fokus inte är att förstå konflikten utan att använda konflikten i Darfur som ett empiriskt underlag för att förstå det våld barn utsätts för i konflikten.

2.3 Materialdiskussion

Denna uppsats kommer att uteslutande bygga på sekundärmaterial såsom böcker, artiklar och rapporter. Ett primärmaterial hade varit fördelaktigare men med insikt i vad vi ska arbeta med finns det stora svårigheter med att inhämta ett sådant material. Många av de rent empiriska fakta vi avser att använda kommer tas ifrån organisationers rapporter såsom exempelvis UNICEF, Amnesty International och Human Rights Watch. Fördelen med dessa källor är att vi kan få tag i nyare fakta än om vi vänder oss till vanlig litteratur. Vi avser dock att ha en källkritisk

inställning till vårt material vilket kan anses viktigt i synnerhet då man arbetar med publikationer och information från olika Internetkällor.

Mycket lite litteratur verkar behandla våld och övergrepp mot barn i konfliktsituationer. Det mesta av det som är skrivet tar upp de psykologiska effekterna krig har på barn eller hur barn i fred uppfattar företeelsen krig. Det tycks inte heller existera någon egentlig problematisering av barn som aktörer i konflikter. Detta ger en insikt om att barn i stort verkar betraktas som passiva och ointressanta vid forskning om krig. Detta kan anses märkligt då de i flera länder, särskilt i Afrika, är aktiva deltagare i konflikter och utgör en stor del av befolkningen. Vidare beskriver de tryckta källor som finns endast empiriskt hur barns situation i krig ser ut vilket åter igen signalerar en bild av barn som passiva objekt som anses befinna sig utanför konflikters centrum. Eftersom vårt syfte är försöka problematisera barns roll i konflikter och skapa en förståelse för det våld de utsätts för kommer vi inte att inkludera eller diskutera hur barn psyksikt blir lidande av det våld och de övergrepp de utsätts för i konfliktsituationer.

Det faktum att väldigt lite verkar ha gjorts kring ett problematiserande av barn som grupp och aktör i konflikter anser vi är förvånansvärt. När vi påbörjade vår research var detta inte ett resultat vi hade förväntat oss. Med eftersom detta är fallet, har vi valt att försöka problematisera gruppen barn genom att även använda oss av material som hanterar andra grupper i samhället som till exempel kvinnor för att få en tydligare förståelse av det fenomen vi avser att diskutera.

3 Teoretiska utgångspunkter

Det våld som barn i konflikten i Darfur utsätts för måste förstås utifrån de etniska dimensionerna av konflikter. Krig som innehar dessa dimensioner blir ofta mer explosiva och djupgående varför de också kan anses mer svårlösta (Gross Stein 2001:189). De främst drabbade i konflikter med etniska dimensioner är de civila, varav en stor andel är barn. Barn kan därför inte antas befinna sig utanför konflikter varför det är viktigt att de som grupp också behandlas. Detta blir tydligt då barn tillhörande etniska, nationella, religiösa eller språkliga minoriteter blir särskilt utsatta i väpnade konflikter (SIDA: 1999:47) Med bakgrund i detta är det därför viktigt att problematisera etnicitetens roll i konflikten i Darfur.

För att diskutera etniciteten i Darfur intar vi en socialkonstruktivistisk utgångspunkt. Detta innebär att etnicitet kommer att förstås som en social process vilken är historiskt skapad och i ständig förändring (Hall 1997:61). Genom dessa processer blir det också möjligt att identifiera de diskurser inom vilka de olika aktörernas agerande i konflikten kan förstås. Denna förståelse är nödvändig för att vi senare ska kunna föra en diskussion kring hur det våld barn utsätts för sammankopplas med de etniska dimensionerna av konflikten.

Vidare kommer det våld barn utsätts för i konflikten i Darfur problematiseras utifrån de teorier som diskuteras av Nira Yuval-Davies i hennes bok *Gender and Nation*. I denna intar hon en kritisk ståndpunkt i diskussionen kring avsaknaden av genus i politisk teori. Hon menar att de författare som tidigare behandlat nationalism ignorerat betydelsen av genus på grund av att relationen mellan mannen och kvinnan har ansetts oväsentlig (Yuval-Davies 1997:2). Utifrån denna förutsättning syftar hennes bok till att lyfta fram en bild av kvinnan som biologisk, kulturell och symbolisk bärare av nationen (ibid.).

På liknande sätt avser vi att lyfta fram och skapa en diskussion kring hur man kan förstå gruppen barn och hur de utsätts för våld i konflikter. Anledningen till att vi ämnar utgå från Yuval-Davies och hennes teorier förklaras genom att det i nuläget inte existerar någon politiskt teori som specifikt behandlar barn. Vi hoppas därför att genom en förståelse för de strukturella, sociala och kulturella förutsättningar ur vilka Yuval-Davies analyserar kvinnan, även kunna skapa en förståelse för det våld barn utsätts för i konflikter i egenskap av medlemmar i nationella kollektiv.

4 Våld mot barn i konflikten i Darfur

I denna del av uppsatsen ämnar vi att föra en diskussion kring hur man kan förstå våld mot barn i identitetsbaserade konflikter med empirisk utgångspunkt i Darfur. I första delen av denna analys kommer en diskussion att föras kring hur man kan förstå barn som grupp och aktör. Att problematisera detta är viktigt för den vidare analysen av hur man kan förstå det våld barn utsätts för i konflikten.

Även om man kan anse att konflikten i Darfur inte grundar sig i etniska motsättningar finns en tydlig etnisk dimension som är och har varit betydelsefull. Utifrån en analys av denna problematiseras och diskuteras sedan de övergrepp som begås mot barn i Darfur.

4.1 Barn som grupp

1989 antog FN:s generalförsamling en konvention om barns rättigheter. I denna fastställdes att ett barn är en individ under 18 år. Denna konvention är den idag mest ratificerade och alla länder utom USA och Somalia hade år 2001 godkänt konventionen och därmed förbundit sig att legalt sett behandla alla individer under 18 år som barn (Häggström 2001:10).

Kategorin barn är inte oproblematiserad eftersom barn kan anses bli vuxna i olika åldrar beroende på i vilket samhälle man lever. Det kan vara svårt att argumentera för varför just 18 år bör gälla som gräns för huruvida en människa ska betraktas som vuxen eller inte. I vissa samhällen grundar sig kategorin barn snarare på sociala, religiösa och kulturella mönster och relationer än att en viss ålder uppnåtts. Ilene Cohn skriver att "[f]or the purpose of participating in religious ritual, for example, a child may become an adult at age 13" (Cohn 1994:7).

Enligt den nationella lagstiftningen i Sudan är ett barn en person under 18 år, men i den konfliktdrabbade regionen Darfur baseras denna definition inte enbart på att en viss ålder uppnåtts. Enligt vissa stamtraditioner betraktas man redan som vuxen när man uppnått åldern 16 år. Trots att denna ålder kan innebära att man får, som vuxen, delta i vissa aktiviteter såsom att jaga eller religiösa ritualer, kan det ifrågasättas huruvida dessa personer är mogna för att delta i strid (Elagraa 2001). Enligt Machel är en barnsoldat, vare sig pojke eller flicka, en person under 18 år som antingen frivilligt eller genom tvång rekryterats till en militär grupp (Machel 2001:7).

I denna uppsats kommer vi att använda FN:s definition av barn då det är den mest allmängiltiga vid exempelvis statistiska analyser där data som behandlar barn framställs.

4.1.1 Hur gruppen barn kan förstås som aktör

De organisationer som aktivt jobbar med barn och barns rättigheter i samhället ser och behandlar oftast barn som passiva offer (Mawson 2004:131). Detta synsätt speglas också av den frånvaro av teorier som hanterar barn som aktörer. Den litteratur som beskriver barns situationer i konflikter beskriver därför emellertid endast empiriskt barns utsatthet. Eftersom denna uppsats syftar till att ge en ökad förståelse för det våld barn utsätts för i konflikter anser vi att en problematisering av barn grupp och aktör är nödvändig för en vidare analys.

I litteratur och teorier om konflikter och krig utforskas sällan, som vi tidigare påpekat, barn som enskild grupp. Istället inkluderas och beskrivs de oftast som tillhörande gruppen civila. I denna odifferentierade grupp inberäknas också kvinnor vilket gett upphov till uttrycket "womenandchildren" (Yuval-Davies 1997:15). Det som döljer sig i denna term är en förståelse av nationen som en förlängning av familjen. Med bakgrund i den historiska uppdelningen mellan könsrollerna har mannens uppgift varit att skydda kvinnor och barn varför de kommit att bli sedda som en homogen grupp inom nationen (ibid.).

På senare tid har dock gruppen kvinnor synliggjorts i forskningen om konflikter vilket har lett till en ökad förståelse för deras specifika roller och utsatthet. I och med detta anser vi att även gruppen barn borde ges samma uppmärksamhet då de också kan anses inneha en speciell status i konflikter, vilken är nära sammanlänkad med deras beroende, fysiska svaghet och utsatta position (de Berry 2004:47). Med utgångspunkt i detta är det därför viktigt att lyfta fram gruppen barn och att inte endast studera dem som inkluderade i andra religiösa, etniska eller nationella identiteter.

Eftersom barn har unika behov relativt vuxna blir de enligt Machel speciellt utsatta i krig då väpnade konflikter underminerar de sociala strukturer nödvändiga för att barn ska kunna uppleva en trygg uppväxt (Machel 2001:80).

En viktig trygghet som barn kan förlora är dess föräldrar, vilket försätter dem i en mycket sårbar position i samhället. Utan föräldrar som kan föda dem lider barn ofta av undernärddhet vilket kan leda till svält och sjukdomar såsom diarré och infektioner (Machel 2001:66). På grund av detta placeras ofta barn i en beroendeställning där de passiviseras och där deras oförmåga att se konsekvenser gör det lätt att manipulera dem.

I en rapport från Utrikespolitiska institutet beskriver Henrik Häggström hur barns naivitet utnyttjas och hur de "övertygas om att hemliga initieringsritualer gör dem oöverbanneliga, och att de inte kan skadas av vare sig machetehugg, landminor eller av/under beskjutning" (Häggström 2001:5).

Enligt de Berry är det också angeläget att ta i beaktning sociala, strukturella och kulturella aspekter av barns situation i konflikter för att förstå hur de är utsatta (de Berry 2004:48). Eftersom lite uppmärksamhet har ägnats åt att förstå barn som grupp och aktör är det också svårt att få en förståelse för de sociala, strukturella och kulturella aspekter som påverkar deras position. På grund av detta kan en jämförelse med andra grupper, såsom kvinnor, vara användbar. En möjlighet är att genom en förståelse för hur denna grupp har diskuterats och framställts också kunna få en djupare förståelse för gruppen barn.

I vissa avseenden behandlas kvinnor och barn relativt lika i konfliktsituationer. Som vi tidigare diskuterat har de historiskt sett placerats i samma kategori, nämligen civila. Att barn och framförallt kvinnor placerats utanför krig kan förklaras genom de diskurser som rör det privata och det allmänna. I dessa placeras kvinnan alltid i den privata och opolitiska sfären, vilket har lett till att kvinnan varit sen med att få samma medborgerliga rättigheter som män åtnjutit under lång tid (Yuval-Davies 1997:79). Detta avspeglar hur kvinnan sågs som en andra klassens medborgare vilket ledde till att hon under lång tid kom att betraktas som passiv och infantil i likhet med ett barn (Yuval-Davies 1997:84).

Samma typ av representation har gällt för andra marginaliserade grupper såsom invandrare och etniska minoriteter (ibid.). Yuval-Davies skriver också om kvinnor som en minoritet i likhet med svarta (Yuval-Davies 1997:39). Även om kvinnor i folkflertal inte kan anses som en minoritet argumenterar Richard Schermerhorn att termen istället måste förstås utifrån två dimensioner, storlek och makt. I denna indelning menar han att makt är överordnat storlek, vilket innebär att en stor grupp i antal såsom kvinnor ändå kan betraktas som en minoritet eftersom de saknar makt (Schermerhorn 1996:17f).

På detta sätt kan det också bli möjligt att förstå barn som en minoritet då de i likhet med kvinnor och svarta inte har något makt trots att de representerar en stor grupp av befolkningen.

Diskurser kring minoriteter byggs ofta på dikotomier där minoriteten representeras i motsats till den dominerande gruppen (Yuval-Davies 1997:5). I enlighet med Yuval-Davies menar Stuart Hall att dessa föreställningar skapar en bild av minoriteter som outvecklade och infantila (Hall 1997:249). Hur dessa diskurser skapas diskuteras av Hall som menar att föreställningar om till exempel den svarta mannen går tillbaka till kolonialismen. Svarta människor sågs då som okunniga och beroende av den vita mannen (ibid.). I motsats sågs den vita mannen snarast som en förälder vars uppgift var att ta hand om de "obildade" afrikanska människorna. Denna typ av framställningar av svarta människor har inte upphört. Under åren har ett antal studier observerat hur media representerar svarta människor som beroende, utvecklade och infantila (Cottle 2000:8). Vidare betraktas dessa egenskaper snarast som en essens vilket innebär att de antas vara inneboende hos "den andre" och därför omöjliga att förändra (Hall 1997:245).

Genom ovanstående diskussion blir det möjligt att se och förstå barn på ett liknande sätt som svarta och kvinnor. I konflikter har försvarandet av landet setts som en manlig uppgift helt exkluderad från kvinnor och barn. På samma sätt utestängdes svarta i USA under lång tid från att delta i det militära. När de väl fick tillgång till den militära arenan fick de endast inneha lågt rankade positioner eftersom de ansågs ointelligenta. På samma sätt utnyttjas idag barnsoldater. Ett vanligt jobb är att barn tvingas bära tunga laster av till exempel ammunition vilket kan leda till exempelvis skador på barnens ryggar (Machel 2001:12). Ofta drivs de också in i ett drogberoende varefter de under berusningen sänds ut på fältet som levande måltavlor för att undanröja eventuella trampminor (Häggström 2001:5).

Genom jämförelsen mellan barn och andra marginaliserade grupper i samhället hoppas vi kunna få en ökad förståelse för de sociala, strukturella och kulturella mönster som omringar barn i konflikter. Det är också viktigt att lyfta

fram det faktum att barn inte är könlösa, vilket är något som ofta glöms bort (SIDA 1999:10). I identitetsbaserade konflikter utsätts ofta unga flickor för sexuellt våld. I detta sammanhang blir skiljelinjen mellan flicka och vuxen kvinna liten då unga flickor som blivit utsatta för övergrepp oftast behandlas likvärdigt med vuxna kvinnor som blivit utsatta.

4.2 Etnicitet i Darfur

I Darfur, beläget i västra Sudan, pågår idag en konflikt som kan betecknas, vad Mary Kaldor benämner, ett nytt krig (Kaldor 1999:9f). I denna konflikt har klyftan mellan ”araber” och ”afrikaner” växt sig allt större under de senaste åren samtidigt som hatet mellan de olika grupperna har kommit att betraktas som något uråldrigt och oproblematiskt. Denna syn på etnicitet är vanligt förekommande i etniska konflikter och kan i vissa fall anses vara en effekt av massmediers rapportering i vilken etniciteten gestaltas som något givet, oföränderligt och som en orsak till konflikten. På så vis ses etniciteten i sig som en förklaring till varför konflikten har kommit att bli så våldsam (Lindholm Schulz 2002:60).

Denna primordiala syn, vilken förklaras som en essens där det uråldriga hatet grundar sig i kulturella och biologiska särdrag, kan dock anses problematisk. Helena Lindholm Schulz menar att det är viktigt att etnicitet förklaras i sig och problematiseras som en historisk process där hatet mellan de olika grupperna har konstruerats. Detta sker ofta i takt med en medveten politisk mobilisering vilken i sin tur grundar sig i individens rädslor (Lindholm Schulz 2002:67). Genom detta resonemang blir det istället möjligt att se etnicitet som något som förändras och ständigt omkonstrueras över tid (Gross Stein 2001:192).

Utifrån detta anser vi därför att det är viktigt att problematisera etniciteten i sig för att få en förståelse för den etniska tudelningen.

4.2.1 Indelningen i ”araber” och ”afrikaner”

Dagens pågående konflikt i Darfur har karakteriserats av sammandrabbningar mellan ”araber ” och ”afrikaner”. De etniska skillnaderna är dock otydliga. Båda grupperna är nämligen svarta, talar samma språk och majoriteten tillhör islam (Smith 2003). I Darfur är det särskilt framträdande hur etnicitet och identifieringen med denna har kommit att användas som en mobiliseringsgrund för att öka klyftan mellan ”araber” och ”afrikaner”, främst av den politiska eliten för att de ska kunna behålla sin legitimitet.

Etnicitet och identitet är ofta associerade till politiska konflikter, men detta behöver emellertid inte innebära att det finns någon relation emellan dem. Relationerna mellan etniska grupper kan vara och är oftast fredliga (Hutchinson et al 1996:3). Det etniska hatet kan därför ses som en effekt snarare än en orsak till konflikten (Suliman 1997). Detta stöds även historiskt då relationerna mellan ”araber” och ”afrikaner” tidigare har varit relativt goda. Den etniska präglings som

existerar idag var inte viktig och identifieringsmöjligheterna var många. Likheterna mellan grupperna gjorde att individerna oftast såg sig som sudaneser eller darfurier, vilket gjorde att man istället identifierade sig utifrån andra aspekter såsom exempelvis partitillhörighet eller arbetsuppgifter (ibid.). Thomas Hylland Eriksen menar att individen kan ha många olika identiteter på lager och anpassar sig efter dessa utifrån relationen till andra i en viss situation (Hylland Eriksen 1993:31). Det var också vanligt med skiften i den etniska tillhörigheten vilket kan exemplifieras av att en Fur (afrikan) kunde bli en Baggara (arab) då denne hade tillräckligt med boskap. Efter några generationer sågs dennes ättlingar som ”verkliga araber” (Muhammad 2004). Detta visar på hur en identitet kan vara flytande och hur den kan variera och skapas utifrån olika komplexa sociala situationer (Gross Stein:192).

4.2.2 Ökad polarisering av etnicitet

Mot slutet av 1980-talet ökade klyftan mellan de olika etniska grupperna vilket innebar att Darfur fick andra nationella och regionala karaktärer (Human Rights Watch 2004). Den ökade klyftan berodde till stor del på den torra som drabbade landet. Som en följd av detta tvingades nomader, av främst arabiskt ursprung, att allt tidigare på året leda sina hjordar till de bofasta böndernas mark. Detta skapade en konkurrenssituation över de knappa naturresurser som fanns att tillgå, vilket ledde till meningsskiljaktigheter mellan grupperna (Conflict in Sudan: Can the crisis be abated?). De politiska ledarna såg då en möjlighet att, genom den ökade barriären mellan grupperna, legitimera sin politik för att uppnå egna strategiska mål. Regeringen i Khartoum gjorde ansträngningar för att öka den etniska klyftan genom att bland annat försöka skapa en nationell identitet som skulle kretsa kring arabiskt språk, kultur och islam (Smith 2003).

För att känna solidaritet med den egna gruppen kan gemensamma myter och minnen samt en känsla av gemensamt ursprung bli centralt för gruppidentifikationen (Hutchinson et al 1996:7). Paul R Brass menar att etniska grupper som använder kulturella symboler etablerar kriterier för inkluderande och exkluderande (Brass 1996:86). Eftersom regeringen i Khartoum använde sig av kulturella symboler som etablerade kriterier för inkluderande av ”araber” gav detta ett naturligt exkluderande av dem som inte uppfyllde kriterierna, nämligen ”afrikaner”. Detta resulterade i att relationen mellan grupperna blev mer spänd allteftersom folket anammade denna syn. Dessa skillnader behöver dock inte vara synliga. Schermerhorn poängterar att utöver att ha verkliga eller upplevda minnen om ett gemensamt historiskt och kulturellt förflutet är det också viktigt att det råder en sorts medvetenhet bland medlemmarna i gruppen om detta gemensamma förflutna (Schermerhorn 1996:17).

Denna medvetenhet gör att medlemmarna i gruppen ser ”de andra” som annorlunda. Lindholm Schulz menar att beroendet av ”de andra” är stort och märks inte minst av att den etniska identiteten dels är självtillskriven, dels krävs det att någon utifrån erkänner identiteten för att ”självet ska definieras” (Lindholm Schulz 2002:68). Med detta menar hon att [b]ara genom att definiera vad ’de’ inte

är, kan [...] [man] komma fram till en självidentifikation" (ibid.). Även Hylland Eriksen delar denna uppfattning då han menar att gruppidentiteten alltid måste definieras gentemot något eller någon som står i kontrast till denna grupp, det vill säga någon som ses som annorlunda och som en icke-medlem av gruppen (Hylland Eriksen 1993:19). När en sådan distinktion etableras föds en känsla av "vi" och "dem". I Darfurs fall var skillnaderna mellan "araber" och "afrikaner" från början otydliga, men kom att bli påtagliga som ett resultat av att de båda grupperna stereotypiserades. Denna karaktärisering kan anses vara nödvändig för att gränsen mellan de båda grupperna ska upprätthållas och bevaras (Nash 1996:24f)

Detta resonemang påvisar att en identitet inte är given utan skapas i komplexa sociala och ständigt föränderliga situationer. Janice Gross Stein anser att själv-identifikationen kan bli vald frivilligt eller bli påtvingad från dem som har makt att göra det, till exempel politiska ledare. När den frivilligt valda identiteten blir oförenlig med den påtvingade kan konflikt uppstå (Gross Stein 2003:192). I Darfur kan detta urskiljas då den frivilliga identifieringen som sudanes eller darfurier blev oförenlig med den polarisering som skett mellan "araber" och "afrikaner".

Som ett resultat av detta ökade föreställningen om att den egna gruppen var olik den andra. I kombination med politiska kriser, torra, marginalisering och osäkerhet blev denna distinktion djupare, vilket ledde till att de olika grupperna investerade i sin egen säkerhet. De identifikationer som tidigare varit frivilligt skapade blev underordnade den etniska identifikationen som tillskrivits de olika grupperna (Suliman 1997).

4.2.3 Det etniska säkerhetsdilemmat och skapandet av fiendebilder

De etiketter som har blivit tillskrivna de etniska grupperna har i och med den ökade polariseringen blivit svåra att frånkomma. Kategoriseringen av "arab" och "afrikan" har inneburit att det har blivit svårare att assimilera sig till andra grupper, vilket tidigare har varit möjligt genom exempelvis blandäktenskap (Suliman 1997). Även Kaldor diskuterar denna process och menar att även ifall man önskar att överge sin identitet blir detta problematiskt då etiketteringarna som tillskrivits en grupp ses som något man är född med och som inte kan förändras genom vare sig assimilering eller omvändelse (Kaldor 2002:89).

Om en konflikt övergår till att bli väpnad, som i Darfur, kan denna förstås utifrån vad Peter Wallensteen har valt att benämna det "etniska säkerhetsdilemmat" (Wallensteen 2004:172). När medvetenheten om vilken etnisk grupp man tillhör, "arab" eller "afrikan", blir tydlig medför detta att en alltmer hotfull bild av "de andra" skapas. Detta potentiella hot, trots att det är konstruerat, upplevs då som reellt, precis som i det nationella säkerhetsdilemmat. Gemensamt för det nationella och etniska säkerhetsdilemmat är att det upplevda hotet blir verkligt när en part upplever att den andra parten blir starkare på deras bekostnad. För att trygga sin egen säkerhet agerar parterna därför offensivt (Lindholm Schulz 2004:103). Rädslan och osäkerheten riskerar då att kulminera i en

självuppfyllande profetia, vilket kan intensifiera konflikten mellan de olika grupperna (Gross Stein 2003:193). Hylland Eriksen instämmer i detta och menar att etnicitet och rasfördomar är en aspekt av det förhållande som existerar mellan olika grupper. Detta förhållande beror sedan på inbillade eller verkliga hot mot den rådande situationen av ömsesidig anpassning. Social rörlighet hos en grupp kan därför eventuellt leda till spänningar i relation till andra grupper (Hylland Eriksen 1993:30).

Den politik som fördes kring det arabiska som den nationella identiteten i kombination med mobilisering av individers rädslor, ökade delningen. Detta ledde till att det blev lättare att urskilja vilka som var ”annorlunda” och inte ingick i det ”nationella vi” (Lindholm Schulz 2004:107). Brass betonar att den status som tillskrivits en grupp är föränderlig vilken kan komma till uttryck i vissa kontexter eller vid vissa tillfällen (Brass 1996:86). Ett sådant tillfälle kan vara när den ökade rädslan för den andra grupperingen gör att det blir mer relevant för den egna gruppen att hålla ihop och bryta alla band med ”de andra” för att inte uppleva sig själva som underlägsna (Gross Stein 2003:193). I samband med detta ökar känslan av självbevaringsdrift för den egna gruppen och den hotfulla bild av ”de andra” förstärks då rädslan manipuleras av olika aktörer för att uppnå vissa strategiska mål (Wallensteen 2004:179).

Detta kan urskiljas i Darfur då rädslan för att det uppror som skedde 2003 skulle leda till nya, vilket i sin tur ledde till att regeringen beväpnade arabiska nomadfolk och uppmanade dem att skydda sig och ansluta sig till halvmilitära miliser. Samtidigt tvingades de afrikanska delarna av civilbefolkningen att bege sig till uppsamlingsläger så att regeringen kunde kontrollera dem och på så sätt rycka undan basen för rekrytering till liknande uppror (Totalförsvaret).

För att underlätta en sådan här politik kan det anses vara väsentligt att stärka gruppidentifikationen. En möjlighet att förstärka identifieringen med den egna gruppen är att demonisera ”de andra”. Den påstådda fiendebilden förstärks därmed, vilket resulterar i en starkare känsla av ”vi och dem”. För att göra det emotionella mer hanterbart i konflikter avhumaniseras och fräntas ”fienden” mänskligt värde genom att man beskriver dem som fientliga och elakartade till skillnad från bilden av ”vi” som är vänskaplig och god (Odendaal 1998, Lindholm Schulz 2004:108).

Dessa ”vi och dem” känslor kan förstås utifrån Andersons begrepp ”imagined communities”. Genom denna föreställning får religion, språk och traditioner stor betydelse för att symbolisera vad som är ”vi och dem” men också vad som är gott och ont (Yuval-Davies 1997:23, *ibid.*:47). Trots att vissa inte vill se eller stödja en sådan delning blir detta ofrånkomligt då en sammanslutning med sin egen grupp blir nödvändig eftersom den skapade fiendebilden blir så påtaglig att den inte går att se bortom (Kaldor 2002:52).

De barn som föds och växer upp i Darfur idag uppfostras i ett samhälle där klyftan mellan de olika grupperna är väletablerad och där ”de andra” karaktäriseras som fienden. Barnen har därför ingen möjlighet att se de processer som föresatt denna primordiala etniska prägel utan ser ”araber” och ”afrikaner” som två distinkta grupper som inte kan leva sida vid sida. I och med detta har dessa karaktäriseringar blivit betraktade som huggna i sten och omöjliga att

frånkomma eller överbrygga. Etniciteten som tidigare var en konsekvens av konflikten har därmed kommit att på sätt och vis överskugga de verkliga orsakerna till konflikten och istället blivit en anledning i sig att kriga vidare (Suliman 1997). På så vis kan de etniska motsättningarna upplevas som en förklaring till konflikten, både av det drabbade folket och av omvärlden.

4.2.4 Etnicitet och kopplingen till våld mot barn

Framträdande i denna diskussion är att förståelsen för den pågående konflikten i Darfur måste problematiseras genom en förståelse för etnicitet. Etnicitet och hur de etniska motsättningarna har skapats måste i sin tur förstås utifrån historiska processer.

Trots att de etniska motsättningarna är konstruerade kan de leda till verkliga följder då mobilisering sker utifrån dessa föreställningar. Detta innebär att människor kommer att agera som om föreställningarna om "araber" och "afrikaner" vore sanna. Med detta menar vi dock inte att etnicitet bör betraktas som kvarlevor från förr, utan som något som ständigt omformas och omkonstrueras i nuet. (Manger 2004:75f). Detta innebär alltså att de etniska konstruktioner som är rådande idag nödvändigtvis inte behöver vara "sanna" imorgon.

I krig där etnisk mobilisering sker blir civila speciellt utsatta på grund av att kriget förs med syfte att rensa bort de människor som inte tillhör den egna gruppen. I och med detta blir barn som tillhör till exempel nationella, etniska eller religiösa minoriteter extra sårbara. Våld mot barn tillhörande etniska minoriteter kan därför användas som en strategi från regeringen eller andra aktörer för att stärka den egna gruppidentifikationen (SIDA 1999:47).

4.3 En förståelse av våld mot barn i Darfur

Dagens konflikt i Sudans västra region Darfur har pågått sedan början av 2003 och har beskrivits som världens, just nu pågående, värsta humanitära kris (Sudan's Darfur conflict). Uppskattningsvis har fler än två miljoner människor flytt sina hem och lever som flyktingar antingen i Sudan eller i angränsande länder (Who will deliver Darfur from evil, 2005). Flera källor, bland annat en FN-koordinator för nödsituationer, har uppgett att vad som just nu sker i Darfur bör rubriceras som folkmord (Humanitarian issues in Darfur, Sudan, 2004). Detta bestrids dock av den sudanesiska regeringen i Khartoum som istället menar att flyktingar nu har börjat återvända hem samtidigt som de åtalas medlemmar av Janjaweed-milisen som gjort sig skyldiga till mord på civila. Detta har dock ifrågasatts då det finns de som menar att de som åtalats endast är småbrottslingar med syfte att användas som syndabockar (The world notices Darfur, 2004). Trycket mot civila i Darfur är mycket stort och höga siffror av attacker mot civila

har rapporterats. En stor andel av dessa är barn som dödas, bortförs eller utsätts för sexuella övergrepp (Koblank 2004).

Det våld barn utsätts för i Darfur kommer att problematiseras utifrån de etniska motsättningar som så tydligt har kommit att prägla konflikten. Eftersom barn inte kan ses utomstående från det etniska eller nationella kollektiv dit deras föräldrar tillhör blir även de legitima måltavlor i fiendens ögon.

Vidare kommer denna analys att ta sin utgångspunkt i Nira Yuval-Davies teorier kring nationalism och skapandet av nationer och genom dessa försöka föra ett resonemang kring hur våld mot barn i konflikten i Darfur kan förstås.

I sin bok *Gender and Nation* tar hon en konstruktivistisk utgångspunkt i en diskussion kring nationalism och menar att de som tidigare behandlat detta har ignorerat betydelsen av genus då de betraktat relationen mellan man och kvinna som irrelevant (Yuval-Davies 1997:2). Hennes fokus ligger därför på att lyfta fram de diskurser som finns kring kvinnors biologiska, kulturella och symboliska reproducering av nationen (ibid.).

På samma sätt kan barn som grupp och aktör anses ha exkluderats ur nationalism och etnicitetsdiskussionen, varför det är viktigt att lyfta fram denna aktör och försöka förstå de diskurser ur vilka våld mot barn blir förståeliga och möjliga att diskutera. En sådan diskussion med utgångspunkt i Yuval-Davies teorier kan anses problematisk, men samtidigt kan det argumenteras för att det är ännu mer bekymmersamt att avstå från en sådan problematisering då detta förmodligen skulle resultera i en fortsatt oförståelse och tystnad för det våld och de övergrepp barn utsätts för i konflikter.

Centralt för skapandet av etniska och nationella kollektiv är idén om ett gemensamt ursprung. På grund av detta blir kvinnan, som biologisk återskapare av nationen, också symboliskt sett bärare av den kollektiva identiteten (Yuval-Davies 1997:26). Det vanligaste sättet att bli del i en kollektiv identitet, som till exempel en etnisk grupp, är därför helt enkelt att man föds in i den. Enligt Yuval-Davies kan kvinnans position inom ett nationellt eller etniskt kollektiv anses överordnat deras rättighet att själva besluta kring deras avkomma då de barn som föds uppfattas som nödvändiga för nationens fortsatta överlevnad (ibid.). Genom detta resonemang kan man förespråka att inte bara kvinnan utan även hennes avkomma placeras i en central roll för förståelsen av kollektiva identiteter och deras skapande.

4.3.1 "People as power"

Den diskurs som Yuval-Davies kallar "People as power" behandlar just hur nationens fortlevnad ses som beroende av att tillräckligt många barn föds in i den. Behovet av människor, och framförallt män, anses ha ett antal olika funktioner, dels betraktas de som nödvändiga för att uppfylla olika civila uppgifter dels för att i framtiden kunna försvara nationen. Alltså betraktas varje barn som föds inom ett kollektiv som en framtida försvarare av det, vilket leder till att dödandet av ett oskyldigt barn blir försvarbart genom att den som dödar upplever detta barn som ett reellt hot mot sig egen överlevnad (Yuval-Davies 1997:29f).

Existerandet av en sådan diskurs i Darfur har kommit att bli synbart genom de fruktansvärda förbrytelser som har genomförts av Janjaweed-milisen. De flyktingläger som upprättats för att ge skydd åt alla de tusentals civila som tvingats på flykt efter att deras byar blivit attackerade har istället omvandlats till legitima måltavlor.

I en rapport från Amnesty International beskrivs hur tiotusentals kvinnor tvingats se hur deras barn mördats och lemlästats (Amnesty International 2004b). Förekomsten av dessa fruktansvärda dåd bekräftas av Nicholas Kristof, en krönikör från tidningen New York Times, som besökt området. Han beskriver hur många barn inte bara har dödats utan även misshandlats så illa att de blivit oigenkännliga (Omvärldsbilder, 2005).

Orsaken till varför barn idag i högre grad utsätts för våld, än i tidigare konflikter som inte grundat sig på identitet, diskuteras av Helena Lindholm Schulz. Hon menar att det i flera av de krig som utspelar sig i dag inte existerar några icke-stridande parter (Lindholm Schulz 2004:111). Detta avspeglar ett dualistiskt synsätt där attackerandet av civila blir rättfärdigat genom diskursen om hur den ”andra gruppens existens innebär ett hot mot den egna gruppen” (ibid.).

Våld som främst riktar sig mot kvinnor kan även det förstås utifrån diskursen om ”People as power”. Kvinnor konstrueras ofta som symboliska bärare av kollektivets identitet och ära. Detta visar sig i de kvinnofigurer som i flera kulturer kommit att representera nationen eller kollektivet som till exempel, moder Svea, moder Irland eller moder jord (Yuval-Davies 1997:45). Genom denna diskurs blir alltså våldförandet på en annan grupps kvinnor, genom till exempel våldtäkt, ekvivalent med en kränkning av hela den andra gruppen. Detta diskuteras också av Höglund som menar att ”nedläggandet av ett annat territorium än det egna blir identiskt med erövringen och belägringen av en kvinnokropp” (Höglund 2004:45).

Att kvinnor ofta utsätts för grova kränkningar i krig kan diskuteras utifrån det ojämlika maktförhållandet som råder mellan kvinnor och män. I konflikter befinner sig kvinnor i en mycket utsatt position eftersom de oftast lever oskyddade och obehäpnade med ansvar för familjen vilket gör att de inte lika lätt kan fly undan våldet (Bouta et al 2004:35).

Barn i detta sammanhang blir alltså ännu mer blottställda, dels i egenskap av att vara barn vilket gör att de är lättare att utnyttja dels då, som vi tidigare diskuterat, de inte kan anses könsneutrala. Unga flickor, liksom vuxna kvinnor, blir i konflikter ofta utsatta för sexuella övergrepp såsom våldtäkt. Övergrepp mot flickebarn kan därför problematiseras inom ramen för den mer generella diskursen kring övergrepp mot kvinnor i krig. Ett tidigare problem har varit att det under lång tid inte förekom någon egentlig problematisering av övergreppet våldtäkt i konflikter. Istället har flera författare beskrivit att det traditionellt sett betraktats som en privat angelägenhet varför det ignorerats av världssamfundet (Gardam et al 2001:158). Idag har fenomenet våldtäkt i konflikter emellertid politiserats och har därför kommit att bli alltmer betraktat som ett vapen och som en del i en medveten krigsföring.

Våldtäkter, och annat våld som riktar sig mot kvinnor, kan med bakgrund i ovanstående diskussion förklaras som en strategi för att förnedra motståndaren samtidigt som man förhindrar ”den andres” kollektiva identitets fortlevnad.

Genom sådana övergrepp förhindras den andra gruppen från att reproducera sig själva.

I Darfur rapporteras det frekvent om att sexuella övergrepp begås. Framförallt sker detta i kontexten av att byar attackeras och bränns, men också i de flyktingläger som upprättas för att ge skydd åt de tusentals människor som tvingats fly (Amnesty International 2004a). Det är inte bara kvinnor utan även många barn, främst flickor, som utnyttjas sexuellt (Unifem har besökt Darfur, 2004). Vid ett tillfälle framkom att en gruppvåldtäkt utförd av 14 män på 41 skolflickor hade ägt rum (Amnesty International 2004a). Att sexuella övergrepp också utförs med syfte att förnedra den andra gruppen blir tydligt genom förekomsten av gruppvåldtäkter men också då flickor våldtas mitt framför ögonen på sina föräldrar. En flicka berättar, i en rapport från Amnesty International, att hon våldtagits av sex män samtidigt som de tvingade hennes mamma att se på (ibid.).

Unga flickor som utsätts för sexuella övergrepp lider ofta av mycket svåra psykiska och fysiska problem. Eftersom deras kroppar inte är färdigutvecklade, på samma sätt som en vuxen kvinnas kropp, blir skadorna efter en våldtäkt ofta allvarligare. På grund utav att de är ömtåligare och att de lättare får inre skador ökar också risken för att de ska bli smittade av HIV/AIDS. Den risk för att bli smittad av HIV/AIDS som förövaren utsätter sig för har också lett till att fler unga flickor utsätts för övergrepp eftersom det anses mindre troligt att de bär på viruset (de Berry 2004:55).

4.3.2 "The Eugenicist discourse"

En följd av de våldtäkter som begås är att ett stort antal unga flickor varje år blir gravida. Enligt en rapport från SIDA rör det sig om fler än 15 miljoner som ett resultat av de övergrepp som begåtts i konflikter (SIDA 1999:10). Exakt hur många kvinnor som ofrivilligt blir gravida är svårt att veta, men ett stort mörkertal anses finnas då flera kvinnor väljer att inte berätta med rädsla för att bli utstötta ur sina samhällen (Violence, unwanted pregnancy and abortion...).

I Darfur har FN uppgett att upp emot 16 kvinnor och barn per dag våldtagits då de gått för att hämta vatten vid en närliggande flod i de västra delarna av Darfur. Samma sak förekommer i flyktingläger då kvinnor och barn ofta tvingas utanför inhägnaden för att hämta vatten. Trots att risken för att bli våldtagen är stor har dessa människor inget val då det är deras enda sätt att överleva. Exakt i vilken omfattning de utsätts är svårt att fastställa men att det är vanligt förekommande är helt uppenbart (Amnesty International 2004c).

Diskussion om graviditet som en följd av våldtäkt vidrör en annan diskurs ur vilken våld mot barn i konflikter kan förstås. Yuval-Davies har kallat denna diskurs "the Eugenicist Discourse", vilken till skillnad från "People as power" diskursen inte fokuserar på att tillräckligt många individer föds in i kollektivet, utan på "kvaliteten" av dessa individer. Centralt är att de barn som tillkommer det nationella eller etniska kollektivet innehar de karaktärsdrag som anses värdefulla och inneboende i den specifika gruppens gener (Yuval-Davies 1997:31f).

Anledningen till att denna diskurs kan anses relevant beror på att de barn som föds, som ett resultat av att en kvinna eller flicka blivit våldtagen av någon ur ett annat kollektiv, inte kommer utifrån hennes kollektiv att kunna ses som en del av det. Det barn som föds kommer istället enligt "the Eugenicist discourse" anses sämre. Denna föreställning bygger alltså på en förståelse av kultur och traditioner som en essens, det vill säga något som anses vara naturligt och som man bär med sig i generna.

Denna diskurs existens och påverkan på hur människor i Darfur tänker, blir synlig genom att de flickor som våldtagits oftast stigmatiseras. När flickor utsatts för sexuella övergrepp och i värsta fall också blivit gravida, avisas de av de människor som ska stå de närmast (Amnesty International 2004a). Detta är mycket allvarligt då unga flickor varken har kunskap eller möjlighet att klara sig på egen hand.

I Darfur är våldtäkt associerat med skam samtidigt som det anses vara tabu att tala om. De barn som föds som ett resultat av våldtäkt betraktas oftast som ett av "fiendens" barn, alltså ett "Janjaweed-barn". Ett annat problem rör den föreställning som menar att en kvinna eller flicka inte kan bli gravid genom våldtäkt, eftersom våldtäkt är något man påtvingas. Graviditeter kan endast uppstå som ett resultat av kärlek och frivilligt sex. Denna uppfattning försvårar situationen ännu mer för de flickor och kvinnor som blivit utsatta för övergrepp (ibid.).

Genom de diskurser som identifierats av Yuval-Davies kan alltså våld riktat mot barn förstås som ett relativt effektivt vapen i ett krig där identitetskonstruktioner spelar en vital roll. Genom att antingen döda eller våldta barn från en annan etnisk grupp besudlas denna grupp inifrån och förhindras på så sätt ifrån att växa sig starkare.

4.3.3 Förståelsen av kultur och våld mot barn

I identitetsbaserade konflikter förekommer också annat våld mot barn som kan få konsekvenser för det etniska kollektivets framtid. Enligt Sida-handläggaren Ulrika Josefsson, försämras säkerhetsläget i Darfur för varje dag som går. Detta får naturligtvis konsekvenser för barn som på grund av detta blir mer utsatta. Många barn riskerar att rövas bort och utnyttjas som barnsoldater (SIDA, 2004). Även om förekomsten av barnsoldater i Darfur inte är lika vanlig som i andra konflikter runt om i världen så existerar fenomenet. Enligt Mutasim Elagraa rövas tusentals barn bort varje år för att tjäna som soldater åt Janjaweed-milisen (Elagraa 2001). Barnsoldater utnyttjas på flera sätt. Ofta tvingas de genomföra dödliga uppdrag såsom minröjning med fötterna eller frontalattacker, men de används också som sabotörer, budbärare och betjänter (Barnsoldatsfenomenet).

I Darfur rövas också många barn bort i syfte att användas som slavar. Unga flickor utnyttjas oftast som sexslavar åt medlemmar i Janjaweed-milisen, medan pojkar utnyttjas som arbetskraft. Flera rapporter berättar om pojkar i 10 till 14 års ålder som tas till fånga efter att deras byar attackerats varefter de säljs som slavar. Arbetsuppgifterna består ofta i att sköta boskap, städa, diska och hämta vatten åt

sin "ägare". I dessa positioner blir barnen också ofta utsatta för misshandel med stavar och käppar. Fram till 2002 förnekade regeringen i Khartoum att barnslaveri förekom i Sudan, men tack vare internationella påtryckningar tvingades slutligen president al Bashir att erkänna att barn kidnappas och utnyttjas, även om ordet slavar inte specifikt användes. I nuläget uppskattar man antalet barn som lever som slavar i västra Sudan till ungefär 13 000 (Hamne 2004).

Genom att barn rövas bort separeras de från sina familjer vilket kan anses få konsekvenser för det etniska kollektivet. Kultur belägrar en mycket viktig position i skapandet av etniska identiteter. Även om kultur inte bör ses som något statiskt, utan något som utvecklas och förändras i en dynamisk social process i likhet med etnicitet, så har den tydliga implikationer för hur olika kollektiva identiteter betraktar sig själva (Yuval-Davies 1997:41).

Kulturella värderingar, seder och bruk förs traditionellt vidare från generation till generation genom kvinnan eftersom det oftast är hon som ansvarar för barnens uppfostran (Yuval-Davies 1997:43). När barn tvångsbortförs eller av andra anledningar separeras från sina föräldrar uppstår en störning i det traditionella sättet att vidareförmedla kultur. Mycket av det som upplevs vara en viss grupps kultur finns och lärs ut naturligt från förälder till barn genom de sysslor och interaktioner som sker i hemmet. När det inte längre existerar ett hem upphör på så sätt också kulturen att förmedlas (ibid.). Krig och konflikter där många civila och framförallt barn drabbas kan därför i ett längre perspektiv anses få förödande konsekvenser för den utsatta gruppens kulturella fortlevnad.

Genom bortrövandet av barn och avvisandet av flickor som utsatts för sexuella övergrepp splittras familjer och släkter. Bortförandet och rekrytering av barn kan därför anses vara en del i krigsföringen. Liksom diskussionen kring hur våldtäkt på senare tid har kommit att bli betraktat som ett vapen och som en del i en systematisk utrotning av "den andre", bör kanske också bortrövandet av barn betraktas som en del i krigsföringen och som ett vapen. Eftersom kultur är en grundläggande del av vad som konstituerar en känsla av en kollektiv identitet blir förstörandet av den andres kultur jämförbart med förstörandet av "den andres" kollektiva identitet.

Genom identifieringen av dessa diskurser blir det möjligt, att inte bara förstå kvinnor och deras betydelse för nationen, utan också att också föra en diskussion kring hur man kan förstå gruppen barn och det våld de utsätts för i konflikten i Darfur. I diskussionen kring sexuella övergrepp såsom våldtäkt blir dock skiljelinjen mellan vuxen och barn diffus. Detta visar på en av svårigheterna med att försöka skapa en förståelse kring företeelsen våld mot barn då det kan ifrågasättas huruvida det går att urskilja barn som en egen grupp och om man inte hellre bör beakta kategorin som någon slags övergående fas.

Trots detta anser vi att fenomenet "våld mot barn" är viktigt att diskutera och försöka förstå teoretiskt. Inte minst för att våld mot barn idag är en tydlig del av konflikter vilket inte bör ignoreras utan istället diskuteras och problematiseras. Endast genom förståelsen för varför våld mot barn är så frekvent förekommande i konflikter kan vi försöka förändra de förutsättningar ur vilka det legitimeras och möjliggörs. Detta är nödvändigt då tusentals barn dör varje år i eller till följd av konflikter. Forskare har dessutom pekat på att barn som utsätts för våld tenderar

att även själva i framtiden använda sig av våld för att lösa konflikter (Rapport: Free the children).

5 Avslutning

I detta avslutande kapitel avser vi att göra en sammanfattning av våra huvudsakliga slutsatser. Vi kommer även att föra en resultatdiskussion där vi kritiskt försöker föra fram och diskutera problem med vår forskningsprocess.

5.1 Konkludering

I flertalet av dagens pågående konflikter förekommer våld mot barn. Detta anser vi är en tydlig överträdelse av de etiska kriterier som bör råda i krig, dels för att de överträder principen om *jus in bello*, dels för att barn som grupp kan anses vara mer sårbar då de inte har samma möjligheter att försvara sig som en vuxen. Med bakgrund i detta var vi intresserade av att titta närmre på hur man kan förstå det våld barn utsätts för i konflikter. En första upptäckt var att lite forskning gjorts kring detta vilket vi ansåg gjorde det till en ännu mer angelägen företeelse att studera. Den litteratur vi fann som behandlade barns situation i krig beskrev endast empiriskt hur barn utsätts för våld eller de psykiska konsekvenser barn får till följd av övergrepp. Några egentliga teorier som försökte förklara fenomenet våld mot barn i konflikter eller problematisera barn som aktör fanns inte. Ambitionen med denna uppsats är därför att utifrån en teoretisk synvinkel försöka skapa en diskussion kring hur man kan förstå våld mot barn i identitetsbaserade konflikter.

Denna diskussion tar sin utgångspunkt i en problematisering av hur man kan förstå barn som grupp och aktör. I denna försöker vi visa hur flytande kategorin barn är och att någon bra och tydlig definition är svår att finna. Trots detta försökte vi hitta jämförelsepunkter mellan gruppen barn och andra marginaliserade grupper, såsom kvinnor, för att få en bättre förståelse för de strukturella, sociala och kulturella mönster som är vitala för att kunna få en uppfattning om hur barn och deras utsatthet i konflikter kan förstås. Liksom kvinnor har barn traditionellt sett i konflikter placerats i gruppen civila, vilket förklaras genom de diskurser som rör skiljelinjen mellan det privata och det allmänna. I dessa lokaliseras kvinnan alltid i den privata och opolitiska sfären, vilket har lett till att hon har kommit att representeras som passiv och infantil. Även andra grupper, exempelvis svarta, har framställts på liknande sätt.

Ett sätt att diskutera våld mot barn i identitetsbaserade konflikter är genom de etniska motsättningar som blivit en tydlig del av den konflikt som utspelar sig i Darfur. Genom en djupare förståelse för de sociala processer som föregått de nuvarande etniska motsättningarna blir det möjligt att resonera kring det våld som riktas mot barn tillhörande marginaliserade grupper i området. I dagsläget delas

darfurierna upp i två grupper, ”araber” och ”afrikaner”, mellan vilken konflikten utspelas. Denna indelning ses som primordial, det vill säga att den upplevs som uråldrig och oförändrad genom historien. Indelning kan dock anses missvisande och problematisk då det tidigare har varit relativt lätt att överskrida de etniska gränserna. Som ett exempel kan nämnas att om en ”afrikaner” hade tillräckligt mycket boskap kunde denne så småningom komma att bli sedd som en ”arab”. Även om de etniska identiteterna kan anses vara socialt konstruerade kan det när de betraktas som givna leda till en tydlig polarisering där våldshandlingar utförs med hänvisning till etnicitet.

De diskurser i vilka dessa våldshandlingar utförs kan diskuteras utifrån de diskurser som belyses av Nira Yuval-Davies i hennes bok *Gender and Nation*. I denna beskriver hon hur idén om ett gemensamt ursprung är centralt för skapandet av etniska och nationella kollektiv. På grund av detta blir kvinnan symbolisk bärare av hela den kollektiva identiteten eftersom hon biologiskt anses kunna återskapa den. På detta sätt blir de barn som föds centrala för kollektivets fortlevnad.

I den diskurs som kallas ”People as power” beskrivs just hur de barn som föds in i kollektivet betraktas som framtida försvarare av det. På grund av detta betraktas varje barn som föds in i ett etniskt kollektiv som ett hot av den andra gruppen vilket leder till att dödandet av ett oskyldigt barn blir försvarbart genom att den som utför dådet upplever detta barn som ett verkligt hot mot sin egen överlevnad. Sexuella övergrepp kan också diskuteras utifrån denna diskurs. Dels ses övergrepp på en annan grupps kvinnor som ett övergrepp på hela det andra kollektivet, dels är unga flickor mycket ömtåliga vilket kan leda till att de efter att ha blivit våldtagna blir sterila och därför inte kan reproducera nya medlemmar till det egna kollektivet.

Övergreppet våldtäkt kan också förstås utifrån den diskurs som kallas ”the Eugenicist discourse”. Genom denna blir de barn som föds som ett resultat av våldtäkt inte sedda av det egna kollektivet som en del av det, istället kommer barnet att betraktas som en ”fiende”.

Slutligen får även bortrövandet av barn konsekvenser för den etniska gruppens fortsatta existens då kultur enligt Yuval-Davies traditionellt sett förs vidare från förälder till barn genom de interaktioner som oftast sker i hemmet. När detta mönster bryts hindras den kulturella fortlevnaden. Eftersom kultur kan anses utgöra en central del av det som konstituerar en känsla av en kollektiv identitet blir förstörandet av den andres kultur jämförbart med förstörandet av den andres kollektiva identitet.

Genom att döda, våldta eller föra bort barn från sina föräldrar förstörs den etniska gruppen inifrån och hindras på detta sätt ifrån att växa sig starkare. Våld riktat mot barn kan alltså genom ovanstående diskussion förstås som en typ av krigsföring i en konflikt där identitetskonstruktioner spelar en central roll.

5.2 Resultatdiskussion

I och med att, som vi tidigt i denna studie uppmärksammade, lite forskning har gjorts kring barn i konflikter, valde vi att främst försöka bidra till en teoretisk diskussion kring ämnet. Denna diskussion kunde naturligtvis, om vi intagit en annan utgångspunkt, sett annorlunda ut. Hur man ska förstå gruppen barn och det våld de utsätts för i identitetsbaserade konflikter är problematiskt. Att betrakta barn som en egen grupp är inte alls självklart. Det kan dels argumenteras för att gruppen är alldeles för heterogen för att kunna analyseras som en grupp, dels är det svårt att veta vilket värde man ska tillmäta deras handlingsförmåga att som aktörer påverka sitt öde. Hur man väljer att förstå gruppen barn får naturligtvis även konsekvenser för hur man förstår och analyserar det våld de utsätts för i konflikter. Detta är naturligtvis svårigheter som bör beaktas, men eftersom vår ambition snarast var att skapa en diskussion kring hur man teoretiskt kan förstå våld mot barn valde vi att endast kort ta upp denna problematik.

Slutligen hoppas vi att denna uppsats kan bidra till ytterligare diskussioner, problematiseringar och utvecklande av teorier som kan hjälpa till att skapa en förståelse för barn som grupp och aktör samt det upprepade våld de utsätts för i flera konflikter däribland Darfur.

6 Referensförteckning

Böcker och artiklar

- Aggestam, Karin, 2004. "Inledning: Teoritraditioner om rättfärdiga krig", s.9-24 i Aggestam, Karin (red.) (*O*)rättfärdiga krig. Lund: Studentlitteratur.
- Bexell, Magdalena 2005. *Exploring Responsibility- public and private in human rights protection*. Lund: Print@soc, Department of Sociology.
- Bouta, Tsjeard – Frerks, Georg – Ian, Bannon 2004. *Gender, Conflict and Development*. Washington DC: World Bank.
- Brass, Paul R. 1996. "Ethnic Group and Ethnic Identity Formation" s.85-90 i Hutchinson, John - Smith, Anthony D. (ed.) *Ethnicity*. Storbritannien: Bookcraft (Bath) Ltd.
- Cohn, Ilene – Goodwin-Gill, Guy S 1994. *Child Soldiers- The Role of Children in Armed Conflicts*. Storbritannien: Biddles Ltd, Guildford and King's Lynn.
- Cottle, Simon 2000. *Ethnic Minorities and the Media*. Storbritannien: Marston Lindsay Ross International Ltd.
- de Berry, Joanna 2004. "The Sexual Vulnerability of Adolescent Girls During Civil War in Teso, Uganda" s.45-62 i Boyden, Jo - de Berry, Joanna *Children and Youth on the Front Line- ethnography, armed conflict and displacement*. USA: Berghahn Books.
- Esaiasson, Peter – Gilljam, Mikael – Oscarsson, Henrik – Wägnerud, Lena 2003. *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Andra upplagan. Stockholm: Elanders Gotab.
- Gardam, Judith G. - Jarvis, Michelle J., 2001. *Women, Armed Conflict and International Law*. Haag: Kluwer Law International.
- Gross Stein, Janice 2001. "Image, Identity, and the Resolution of Violent Conflict", s.189-208 i Crocker, Chester A – Osler Hampson, Fen – Aall, Pamela (ed.) *Turbulent peace. The challenges of Managing International Conflict*. Washington DC: United States Institute of Peace.
- Hall, Stuart (ed.) 1997. *Representaion: Cultural Representation and Signifying Practices*. London: Sage Publications.
- Hutchinson, John-Smith, Anthony D. 1996. *Ethnicity*. Storbritannien: Bookcraft (Bath) Ltd.
- Hylland Eriksen, Thomas 1993. *Etnicitet och nationalism*. Falun: AIT Falun AB.
- Häggström, Henrik 2001. *Barnen- de osynliga soldaterna*. Stockholm: Elanders Gotab.
- Höglund, Anna T, 2004. "Teologi, genus och rättfärdiga krig", s.25-48 i Aggestam, Karin (red.) (*O*)rättfärdiga krig. Lund: Studentlitteratur.

- Kaldor, Mary 2002. *Nya och gamla krig. Organiserat våld under globaliseringens era*. Göteborg: Daidalos AB.
- Konventionssamling i mänskliga rättigheter och humanitär rätt 1997. Sammanställd av: Frivilligorganisationernas fond för mänskliga rättigheter. Stockholm: Gotab.
- Lindholm-Schulz, Helena, 2004. ”Den nya tidens krig och rättfärdigandets diskurser”, s.95-113 i Aggestam, Karin (red.) *(O)rättfärdiga krig*. Lund: Studentlitteratur.
- Lindholm-Schulz, Helena 2002. *Krig i vår tid*. Lund: Studentlitteratur.
- Machel, Graca 2001. *The Impact of War on Children*. London: C. Hurst & Co (Publishers) Ltd.
- Manger, Leif, 2004. ”Reflections on War and State and the Sudan” s.75-88 i Kapferer, Bruce (ed.) *State, Sovereignty, War*. Kanada: Berghahn Books.
- Mawson, Andrew, 2004. ”Children Impunity and Justice: Some Dilemmas from Northern Uganda” s.130-141 i Boyden, Jo-de Berry, Joanna *Children and Youth on the Front Line- ethnography, armed conflict and displacement*. USA: Berghahn Books.
- Nash, Manning, 1996. ”The Core Elements of Ethnicity” s.24-28 i Hutchinson, John - Smith, Anthony D. (ed.) *Ethnicity*. Storbritannien: Bookcraft (Bath) Ltd.
- Schermerhorn, Richard, 1996. ”Ethnicity and Minority Groups” s.17-18 i Hutchinson, John - Smith, Anthony D. (ed.) *Ethnicity*. Storbritannien: Bookcraft (Bath) Ltd.
- SIDA 1999. *Humanitarian assistance in armed conflicts with a children's rights perspective*. Novum Grafiska AB.
- Wallensteen, Peter 2004. *Understanding Conflict Resolution. War, Peace and the Global System*. Storbritannien: Sage Publications.
- Yuval-Davies, Nira 1997. *Gender & Nation*. London: Sage Publications.

Elektroniska källor

- Amnesty International 2004a: ”Darfur, Rape as a weapon of war: sexual violence and its consequences”.
www.web.amnesty.org/library/print/ENGAFR540762004. Hämtad 27/3-05.
- Amnesty International 2004b: ”Darfur- Varning för folkmord”
www2.amnesty.se/ap.nsf/0/9729F589AE7197A5C1256EB0004A983F?opendocument. Hämtad 13/5-05.
- Amnesty International 2004c: ”Kvinnors rättigheter är mänskliga rättigheter: Sudan: Alarmerande rapporter om systematiska våldtäkter.”
www2.amnesty.se/krq.nsf/Webbdokument/56EB979158BD3AC1C1256E92002CEB55?opendocument. Hämtad 13/5-05.
- ”Barnsoldatsfenomenet.”
www.armemuseum.org/bok/avschnitt5.html. Hämtad 13/5-05.

- ”Conflict in Sudan: can the crisis be abated?”
www.itdg.org/html/itdg_sudan/darfur_situation.htm. Hämtad 5/4-05.
- Elagraa, Mutasim 2001: ”Child soldiers in the rebel army”
www.secularsudan.net/War/SPLAChildSoldiers.htm. Hämtad 14/5-05.
- Hamne, Gunilla 2004. Afrika Grupperna: ”Etnisk rensning och slaveri.”
www.afrikagrupperna.se/fakta/tidning/slaveri.htm. Hämtad 13/5-05.
- HPG: ”Humanitarian issues in Darfur”, Sudan. April 2004.
www.odi.org.uk/hpg. Hämtad 10/5-05.
- Human rights watch:”Crisis in Darfur”
www.hrw.org/english/docs/2004/05/05/darfur8536.htm. Hämtad 8/5-05.
- Koblank, Anna, 2004. ”Ökat våld mot civila i Darfur”, DN 18 november 2004.
www.dn.se/DNet/jsp/polopoly.jsp?d=148&a=345100&previousRenderType=1. Hämtad 13/5-05.
- Muhammad, Cedric 2004:”Africa and aboriginal Tuesdays: “Asking the right Questions about Darfur, Sudan”.
www.blackelectorate.com/print_article.asp?ID=1171. Hämtad 11/4-05.
- Odendaal, Andrie 1998:”Primordial Ties, Ethnic conflict and it’s management”.
http://ccrweb.ccr.uct.ac.za/archive/staff_papers/odendaal_ethnic.html. Hämtad 15/4-05.
- Omvärldsbilder 2005: ”Töm Darfur på afrikanska stammar, ändra dess demografi.”
www.omvarldsbilder.se/2005/050228-print.html. Hämtad 13/5-05.
- Q&A: ”Sudan’s Darfur Conflict”
www.news.bbs.co.uk/1/hi/world/africa/3496731.stm. Hämtad 12/5-05.
- Rapport: Free the children:”War affected children”
www.freethechildren.org/youthinaction/war_affected_children.htm. Hämtad 2/5-05.
- SIDA 2004: ”Svensk mångmiljonsatsning för barnen i Darfur- de unga allt mer utsatta.”
www.sida.se/Sida/jsp/polopoly.jsp?d=3517&a=30587. Hämtad 13/5-05.
- Smith, James 2003: Summary report section 2: ”Darfur and the Ideology of Sudan”.
www.aegitrust.org. Hämtad 11/4-05.
- Suliman, Mohamed 1997: ”War in Darfur: Ethnicity from perception to cause of violent conflict”.
www.Ifaanet.org/The%20Inversion%20of%20Ethnicity.htm. Hämtad 11/4-05.
- ”The world notices Darfur, Sudan”, The Economist Vol 372 s.39-40, den 31 juli 2004.
www.proquest.umi.com. Hämtad 12/5-05.
- Totalförsvaret: ”Fördjupning Sudan”
www.totalforsvaret.se. Hämtad 17/5-05.
- Unicef 2004a: ”Bellamy heads to stricken Darfur region”
www.unicef.org/media/media_21575.html. Hämtad 8/5-05.

- Unicef 2004b: "UNICEF deeply concerned about increased violence against children in Darfur"
www.unicef.ca/news/displayNewsItem.php?id=104. Hämtad 9/5-05.
- "Unifem har besökt Darfur" 2004.
www.unifem.se/news-modify1.asp?ID=86. Hämtad 13/5-05.
- "Violence, unwanted pregnancy and abortion- A neglected women's rights issue".
www.ipas.org/publications/en/violence_against_women/violence_unwanted_pregnancy.pdf. Hämtad 13/5-05.
- "Who will deliver Darfur from Evil", The Lancet Volym 365 s. 545-546, 12 februari 2005.
www.sciencedirect.com/science?_ab=ArticleURL&_udi=B6T1B-4FFX4C2-1. Hämtad 11/2-05.
- Wikipedia - the Free Encyclopedia: "Darfur Conflict"
en.wikipedia.org/wiki/Darfur_conflict – from Wikipedia the free encyclopedia. Hämtad 8/5-05.